

ИЗЪ ДЪЛБОКИ СТАРИНИ

ЧОВЕЦИ ЖИВЕЯТ НА ЗЕМЯТА ОТ МНОГО, МНОГО ГОДИНИ.

Но много години поради това си били скитници диваци. Било е някога време, когато не е имало на света нито държави, нито градове, нито наука, нито изкуство, нито фабрики, нито войска. Така приживели човешки, като диваци — столътни и хидрологични. Какви са дошли до днешното състояние? За да се разбере това, трябва да се учим хората да обикнат разни страни, да поживяват известно време между диваци и между много народи, трябва да се да изучат главните нрав и живот, да се да изучат едно племе съ друго, един народ съ друг, за да видят кой до къде е стигнал и кой какви мисли. Всичкият народи като населяват земята, сякаш се намират на една грамадна дъска. Един си по горе, други по долу. Един се издига и казва: нигде, а други слизат надолу. Човекът от човека, племе от племе, народ от народ, все по-нша идва от други земи. Например, някои измисли нша, другите го взели. Така е било от много години. Окръжната, изобретенията си са научили малко по малко. Отвезданя, нищо не е станало и не става. Добър примър ни дават скитците, които работят кованите. До днешната чук, до днешната брадва, нисити ли, че хората си дошли изведнъж? Всичко се е постигнало бавно и съ години усилки. Най-старите брадви, чукове и други съоръжения си правели от камъни. Отначало те са били груби, имали си неправилна форма. По-късно си почнали да ги изглаждат. Изглаждането е ставало по следния начин — пърквали си сечичата съ друг камък до като се изглаждат. Тъй изгладени ги изглаждали красиви и майсторски направени. По-късно чукчетата си имали такъв вид, какъвто видят нати и днешните железни чукове. Имали си и други за дърво, които тъй рязали дърво: турели си пълски във чук и след това си почнали да въртат съ нелева или железна. Сихотът постомят и сегашните диваци, които населяват днати страни. За да се разбере една дума трябва да се работи дълго време. Да се да изучат това трябва да се да нати много, много години.

Малко по малко — дошло е време, когато нати камъни, човешки си почнали да правят сечичата от медни и железни руди. Ето какъ е станало това. По земята има таква мед, която тъй рязали дърво на самата земя първоначално. На тия нати диваци си запалили огън. Често глътнали огън си попалили парчета от тия руди. Въ огъня рудата изгаряла и на нейно нство е оставало парче мед. Навърно, милиони такива случаи си ставали пред очите на човешки. Най-старо време, но тй не си ги забелязвали. Най-старо, навърно се нтий, който е обичал ничане на медта. Почнал да е в събората и видял че може да се кове. Отначало медните вещи си били голяма редкост, много скъпи, но по-после почнали да ги употребяват всички. Но до това си дошли хората след много години. Медта е измисляла камъка. Разбира се, че дълго време по-първ хората си употребявали и камъка. Не си го извърждали изведнъж. Обичали си да правят сечичата и вешити и от бронз (сплав от мед и олово). Бронзът се оказал по-пригоден за работа. Тъй лесно не рижавял и бил по-траен. След бронзовия счива, малко по малко хората си почнали да употребяват и железните. Обичали си да правят сечичата и вешити и от бронз (сплав от мед и олово).

Преди 400 години, когато испански си отишли въ Америка, ги си навърнали там богати градове съ голями ханове за тати божества, но счивата ний си били направени от мед и камък. Америка, ние си, щие да продължи още медния пе-

риод или медната епоха, медния въкъ, както казват ученит хора, ако Колумбе бше и открил. А медният период, може би, не щие да настъпи и до сега.

Но и въ нтий европейски страни, употребяването на железото е почнало много отдавна. Въ време на Рождество Христово въ Англия железото се е считало за много голяма редкост. Хилда години след Рождество Христово медният готварски съдове въ английския дворец се счивали като сичовени вещи.

Преди повече от три хиляди години на брга на Средиземното море се навърнали градо Трая. Гърцит събили войска, камили се на кораб и тръгнали да язоват съ троянцит. Десет години тй стояли под сестрени на Трая, най-после го превзели и изгорили.

Разрушението града Трая малко по малко се извършило съ земята. Хилда години след троянската война на негово нство гърцит си построили ново градо, наречено Нюий Илмон. Тй счествувал хилда години, а 500 години след Рождество Христово е бил отново разрушен. След разрушаването неговит развалини съ течение на времето си били покрити съ пълски и пръсти, а отгоре обрасли съ трева. Мично можело да се да навърнали следит на дава разрушен градо.

Въ 1870 година един богат учен, решил без да жали пари да разкопае това нство и да види какво е останало от древно Трая.

Имел работници и почнали работа. Отначало навърнали горния земята пълски. Под нето видяли, че почвата е била разсичена съ разни останки от разрушения градо.

Но това не било достатъчно. Почнали да копат още по дълбоко и под първото да копат, навърнали развалини от други градо. Там навърнали скринища съ сребърни блага, златни украшения и янтари. Мнозина навърнали ножове, мечове и други оръжия. Но всички били направени от мед, а нито една от железото. А брадат, стрелити и други счива и оръжия от камък.

Почнали да копат още по дълбоко. Под един земята пълски навърнали развалини на един още по-голям градо. Там навърнали много счива, оръжия и скъпоце. Но всички тй били от камък и от глина. Медни вещи и счива нмало.

Както виждате, на едно и също нство въ различни времена си живали нколко царства. Отначало е било каменно царство: всички счива и оръжия си били направени от камък и хората тогава не си знаели нщо е железото, а пълски меднит вещи си много редко употребявали. Това царство е просъществувало, може би, хилди години. Дошли си неприятели и си го разрушили. Развалинит си били покрити съ пълски и пръсти и цялото нство обрасло съ трева.

След много години пак на сихото нство си са жили човещи, живяли там и построили градо. Това царство е било медно, тогава за всички счива и оръжия нмало мед. Разбира се, че тогава нтий хора си знаели шщо е злато и сребро. Но не знаели шщо е железото. И това царство е било разорено.

Минало е много време. Манахи си от нкъжде презъ там други човещи, харесало ний се това нство и се заселили. Надъ днати земята пълски навърнали временни жилища. Отъ всичко се вижда, че на това нство си строили жилища троянцит, украинците и си построили градо Трая. Тъй нтий счива и оръжия си били направени от мед, но тй вече си знаели шщо е железото.

Троянската война, както ученит нислат, е била 1500 години преди Рождество Христово. Хилда години след разрушението на Трая, гърцит си построили на сихото това нство градо Нюий Илмон. Тй тогава за оръжия и счива си употребявали вече железото, а не медта. Това царство е било царство на железото.

И тъй на едно и също нство си се счивали три царства. Или съ други думи три периода, три епохи: каменен период, меден период и железен период. Всичко е траяло, разбира се, не само хилда години, а повече.

Светозаръ Чарниъ

ТРУДЪ И ПЕСТЕЛИВОСТЪ

НА много нша трябва да се причувате, докато сте още малки. Каквото навиевате да вършите още, толкова ще вършите и когато порастнете. Затова, докато е рано, свиете съ доброто и любовното. Обичайте труда и не се срамувайте от него. Изпълнявайте точно всичко, което виждат родителит и учители ви изискват и съветват.

И нша да сгърчите. Следъ време ще бъдете счастливо извънградцит.

Ето, азъ искамъ да показвамъ съ востъ за това малко повече. Но не за всичко.

Напримър, вие обичате много да играете. И заради играта често отказвате на родителит си да нати помощите въ кашката работа. А въ колко нша можете да нати бждете полезни! Има време и за игра и за работа. Не се срамувайте отъ нея. Защото само тй дава прикритието на човека. Всичко само съ трудъ се постига. Обичайте го и не се лениете.

Ето какво е казвалъ за труда народниятъ нти Ив. Василь въ стихотворението си „Да работимъ!“:

Да работимъ! Тая слава думя
Нека пиемъ нати намешавъ зъни,
Нека стреме кашката и друка,
Нека сме сички темелъ съни!

Да работимъ! Нша трудъ орже
По-честно, силно отъ трудъ!
Само то е върно и не лъже,
Само то победно е всега!

И когато отъ малки се причувате да се отнасите съ любовъ къмъ труда, когато вие имате на ума си думитъ на поета, знайте, че вие, следъ години, ще станете добри и трудолюбиви граждани.

Но не и друго, драги деца. Ако, напримър, вие получавате пари срещу работата си (а танки деца има много) и отидете, да ги покажете за непотребни нша, ще бждете ли тогава хубаво? Ще имате ли полза отъ вашия трудъ? — Разбира се, не. Ето защо, трябва да научите, кои нша ви ползватъ и кои не. Само необходимото купувате. Непотребното избягвате. Така ще свиете да спестявате.

А това е много хубаво. Трудътъ вънри ржка за ржка съ спестовността. Тй си основава на живота на исти човещ, въско семейство, исти народъ. Прокосничество само зидо докарва на хората. Мично се събира, а лесно се разпалва. Спестовността прави човека добър, причува го къмъ редовен и умфрен живот. Кара го да отблъва пиенето на спиртни питиета, които троятъ и сичватъ живота на човека. Сломача му да има винаги въ дома си довольство, релк, чистота и спокойствие. Такъв човекъ е единъ добър член на своя народъ. А когато всички граждани бждат такива, тогава животътъ ний ще бжде по-хубав и по-любя.

На всичко това трябва да навиевате отъ сега. Винаги, вие можете да го изпълнявате. Създайте или подарена пара прикрийте въ насичката си. Отъ нея ще видите, когато ви потрбватъ пари за добри и полезни нша.

Трудете се! Спестявайте!

Никола Никитовъ